

לונדון, 8.6.36

הבוקר נתקבל המכתב המתבוסס של משה. כולל:

(1 מכתב מ.ש., (2 פגישה הנציב עם ראשי העיריות, (3 מהעתונות והלשכה הערבית, (4 שיחת ב.ג' עם מ.ע., (5 שיחת ב.ג'. עם ריגס, (6 העתק מכתב המזכירות הראשית.

(2 קיבלתי כבר בדואר האוויר ביום החמשי שעבר,

4 ו-5 קיבלתי שלשום במכתב רגיל - ורק 1,3,6 - חדשים.

- בבוקר ישיבה עם ו-ן, הנרי לואיס, ארטור ודוב -

לוריה רשם פרוטוקול.

- בצהריים פגישה עם הרולד לסקי. הוא החרעם על

שלא באתי אצלו אף פעם וכתבאי לשיחה הציג דרישה שאתחייב לבוא אליו בכל פעם שאהיה בלונדון. אני טענתי - למה לא בא עד היום לארץ. אמר: אם האוניוורסיטה תזמין אותי להרצות - יבוא ברצון. שאלתי: ואם הפועלים? ענה בחיוב. אמרתי: אתה מוזמן, קיבל והתחייב לבוא.

שאלדעתי על ווקופ - לו נראה שווקופ דילסנטי.

אמרתי לו החיוב והשלילה של ווקופ, סיפרתי על תכניות הנציב בדבר צמצום העליה, הגבלות קרקעיות והקמת המועצה - שלפני המאורעות, ההתרגזות לאחר הוויכוח בפרלמנט, החולשה בדכוי המאורעות - ואולי גם הסתייעות בדיעבד לאחר שפרצו, ההיסוסים בדבר המשכת העליה והצפיה שהיא תפסק אם ע"י פקודה מלונדון או מתוך חולשת היהודים והסכמתם. המנעותו מאיסור השביתה

והועד העליון והנימוקים האפשריים להתנהגות זו.

לסקי סבור שחלק גדול מהפקידות הוא אנטישמי, בכל אופן מחוסר דמיון וחזון, סיפר על נסיונו בועד הקבינטית, הרושם העלוב שעשו שקבורו וויליאמס בהופעתם, והנזק שהביאו גם יהודים בועדה שהחלישו בדבריהם המיותרים והספלים את הרושם העז שעשה ויצמן.

יש לו ידיעה מפרנקפורטר שהוא מפליג ב-13 לח"ז ויגיע הנה ב-20. יראה את בולדווין ויאמר שהפקדת היהודים תעשה רושם קשה באמריקא. שאלתי אם התערבות אמריקנית אין בה כדי להרגיז. ענה שכמובן השיחה צריכה להיות סקטית וזהירה, אולם הלחץ של אמריקא חשוב מאין כמוהו. האנגלים מעוניינים מאוד בידידות אמריקא. סיפר שלאחר הספר הלבן של פספילד הזהיר את מקדונלד שהדבר ירגיז את כל העם היהודי, ורמזי ענה שזוהי החלטה של הקבינט ואין לשנות. אולם הוא (לסקי) קיבל סלגרמה מברנדייס והיא שנתה דעתו של רמ"ק.

אמרתי לו שלפנינו שתי תעודות עיקריות: א) להמריץ מפה את הנציב לעשות קץ למהומות ביד חזקה: איסור השביתה, מאסר הועד העליון, זיון היהודים וקביעה מוחלטת שהעליה לא תפסק.

ב) המדיניות הבאה: החשת הבנין והגדלת העליה.

לסקי רואה את הקושי בחולשת הממשלה. הקבינט אין לו דרך בשום שאלה גדולה, ופוסח כל הזמן על שתי הסעיפים. הוא סבור שבמשך השנה, לאחר ההכתרה ואולי עוד לפני, הפועלים

וודאי יקבלו אז כ-250 צירים, אולם לטורים יהיה רוב,
וה"דייהרדס" יקבלו את הממשלה ויש להניח שאמרי יהיה אז
שר המושבות.

הוא שאלני אם אני בעד מאסרו של המופתי?
אמרתי לו שדבר זה יעורר התרגשות בקרב הערבים,
אבל יראה להם שהממשלה לא תרתע מפני שום דבר ולכן הדבר
רצוי.

אמר שהוא יעשה דבר מה בענין זה.

- רק בשובי למשרד לאה"צ הספקתי לקרוא החומר שנחקבל
הבוקר. קשה לתאר שני עולמות הפוכים כאלה שמצטיירים במוח
הערבים מצד אחד, ובמוח היהודים מצד שני בתפיסתם את הנעשה
עכשיו בארץ וביחוד בתפיסתם את עמדת הממשלה!

הערב נחקבל החומר מאלכסנדריה. המכתב ליחזקאל הגיע
רק באחת עשרה בערב. צדק אליהו שאין זה איש מלחמה (איני יודע
אם אליהו התכוון לגנאי או לשבח; אני לא מתכוון לגנאי) -
וזהו מקור כל האסון, אולם איני מקבל לגמרי את הערכתו של ברל.
בהערכה זו יש יחס קדום ש"ההעודה התהומית" עצמה לא מצדיקה,
ויש זלזול בנימוקים נגד הכנעה לאלמות. כי נמוק זה אינו
שיגרה בלבד. אנגליה סבלה בחבש מפלה גדולה, כאשר לא סבלה
זה דורות אולי, וגם בלאו הכי אין זה קל כל כך למדינה עצומה
כזו להכנע למעשי אלמות לאחר הודעות חוזרות ונשנות שלא נכנע.
אלמות זו עלולה ועלולה לטנות את הקו המדיני (הפחתה ניכרת

של עליה, צמצום קרקעות וכדומה) כי שנוי זה יבוא כפירוש למנדט והכניעה לאלמות לא תהיה בולטת. אולם דווקא הפסקת העליה - אינה ניתנת להסתחר בשום מסווה של באורים ופירושים. דבר זה מבינים חברי המועצה האכסקוטיבית במקום, דבר זה יבינו עוד יותר פה. הנזק העצום (נזק לאו דווקא מחוץ כוונה להזיק, אלא מוסק מחוץ המצב כפי שניתן להתפתח) הצפון בלעודה התהומית" הוא בהשפעתו על כוון המדיניות להבא. אין זאת אומרת שאין כל סכנה להפסקת העליה. אולם לא קל הדבר לעשותו עכשיו, ואילו ברל היה יושב פה לא ל"הודי וציוני", אלא כאנגלי הנתון במצב פוליטי מסוים, כשליט העומד יום ליום לפני משפט דעת הקהל האנגלית והעולמית, לא היה נפחד כל כך מהר מהתאור המזעזע, אלא היה קרוב לוודאי נוסה לדעת המועצה האכסקוטיבית.

- בינתיים יש כאן מצב של "ניחוק קשרים דיפלומטיים"

בדיעבד. מאז פוטר תומס אין אפשרות של פגישה עם חברי הממשלה. אפשר לע"ע לראות רק את א.ג., אבל אין הוא מסהר להפגש. על הבקשה של חיים הבוקר - ענה שיודיע על פגישה כשיפנה. בפי תהיה פה רק מחר בבוקר, ולע"ע אין שום טבע ישר.

מצבנו בעתונות הולך ורע. גם בסיימס וגם בדיילי סלגרף

הופיעו היום סלגרמות לא טובות: ריח תעמולה ערבית נודף משתיהן.

לאשרנו נפתח הפרלמנט מחר - וקולנו ישמע, אם ידידנו

יעמדו בדבורם. הסכנה הגדולה הצפויה היא במדיניות שלאחר דיכוי

המהומות - וביחס למדיניות זו יש לומר שנעמוד בפני מערכה קשה

יותר מכל המערכות המדיניות שהיו לנו עד היום. והסכנה היא גדולה תוך כדי המשך המהומות, כי יתכן בינתיים הרס עמדתנו הכלכלית. ברור שסובלים גם הערבים, ובכמות אולי יותר מאתנו, אבל המשק שלנו הוא עדין יותר, רך יותר והתערערותו יותר קלה, ואורך זמן המהומות הוא בשבילנו שאלה פסלת.

גם איני יכול להמכים להגדרת משה על שיחת הזקן בשנים

לח.ז. לא "אמנות שטנית" יש כאן אלא התחבטות קשה וכאובה - רדיפה אחרי צל של אפשרות פתרון יותר קל בעזרת היהודים גופם.

אין זה רצון מצדי ללמד סתם זכות על אדם זה שרבות

רבות הרע לנו בחדשים האחרונים, אלא, נדמה לי, ראייה בלתי משוחדת של דברים כהווייתם, אשר היא לדעתי תנאי קודם לכל פוליטיקה מושכלת.

אם במצב איום כזה - שאמנם נגרם לא מעט ע"י חולשתו,

תהפוכותיו ומדיניותו הוא עצמו - שומע אדם שיהודים מוכנים למען השלום להפסיק בעצמם העליה זמנית, צריך אדם זה להיות מלאך לא להאחז באפשרות זו. אמנם לא קשה ביותר בשבילו להבין שלא יתכן הדבר שיהודי בן אחריות ותבונה פוליטית יעלה על לבו מחשבת פיגול כזו, אבל זה עסקם של היהודים. זהו פירוש השיחה.

9.6.36

לא נתקבלה היום ידיעה על שיחת משק עם ה.מ.

הנתקלקל החוס הטלגרפי?